

ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی توسعه و تجهیز سرای محله مدائن در منطقه ی ۸ تهران

فردین منصوری^۱

طلیعه خادمیان^۲

چکیده

هدف اصلی مقاله حاضر ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی توسعه و تجهیز سرای محله مدائن در منطقه ی ۸ تهران است. روش انجام این پژوهش روش ترکیبی کمی و کیفی است، که در بخش کمی از ۲۰۰ نفر از ساکنین اطراف پروژه از طریق ابزار پرسشنامه اطلاعاتی جمع آوری شده است و در بخش کیفی هم مصاحبه هایی با مدیران شهرداری منطقه، عوامل اجرایی، و افراد شاخص انجام شده است. در مورد شیوه نمونه گیری نیز با توجه به اینکه جامعه آماری این تحقیق ساکنین محله مدائن (اعم از ساکنین محله، افراد شاغل در محله و کسبه محله) هستند، انتخاب نمونه از طریق ترکیبی از روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای (برای انتخاب خیابان ها و کوچه های محله) و نمونه گیری سیستماتیک (برای انتخاب خانه ها) انجام شده است. همچنین برای تعیین اعتبار پرسشنامه از اعتبار صوری، و به منظور تعیین پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است.

پیامدهای شناسایی شده شامل: تقویت مشارکت اجتماعی، ایجاد تنوع در برنامه های فرهنگی، شکاف و عدم هماهنگی در برنامه های فضای کنونی و جدید، ایجاد هویت و تعلق محلی، عدم توازن در استفاده از فضای کنونی و فضای جدید و اتلاف هزینه، دسترسی عادلانه همه شهروندان به فضاهای فرهنگی واجتماعی، استاندارد سازی اماکن و ارتقاء امنیت، ایجاد خانه کارآفرین و اشتغالزایی، کاهش آسیب های اجتماعی، افزایش رضایت شهروندان نسبت به مدیریت شهری، افزایش تعاملات فرهنگی بین شهروندان، اجاره فضا و افزایش درآمد، ارتقاء سرانه فعالیت های فرهنگی، ایجاد نشاط و سرزندگی شهروندان، گسترش و تقویت فرهنگ کتابخوانی، عدم طراحی پارکینگ و ایجاد معضلات محیطی و مزاحمت. همانگونه که نتایج نشان می دهد. از نظر پاسخگویان ۵ تأثیر اول احداث و تجهیز سرای محله مدائن به ترتیب اولویت شامل؛ افزایش تعاملات فرهنگی بین شهروندان، ارتقاء سرانه فعالیت های فرهنگی، تقویت مشارکت اجتماعی، ایجاد هویت و تعلق محلی و ایجاد نشاط و سرزندگی شهروندان.

واژگان کلیدی: ارزیابی، تأثیرات، اجتماعی و فرهنگی، سرای محله، مدائن

^۱ کارشناس ارشد جامعه شناسی دانشگاه علامه طباطبایی، مدیر طرح، تلقن: ۰۹۱۹۷۸۲۲۱۳۴ fardinmansori@gmail.com
^۲ استادیار جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال. T_khademian@iau-tnb.ac.ir

امروزه محله محوری از ارکان مهم مدیریت شهری محسوب شده که نتیجه آن شکل گیری برنامه ریزی های از پایین به بالا دستیابی به توسعه پایدار شهری است. از اهداف مهم محله محوری ارتقای سطح کیفی زندگی شهروندان و ارتباط بهتر انسان و محیط می باشد. شهرداری تهران نیز در سالهای اخیر بر برنامه ریزی های مبتنی بر مشارکت اجتماعی شهروندان در سطح محلات تاکید داشته است به طوری که اولین گام جهت این گونه برنامه ریزی ها تأسیس سراهای محله بوده که به تدریج بر اهمیت تثبیت جایگاه آن در محلات افزوده شده و در مرحله بعد هم اندیشی هایی محلی است که با هدف رفع مشکلات و تلاش برای بهبود وضع موجود محله در این سراها برگزار شده است. نکته مهم دیگر در این زمینه "مشارکت اجتماعی" شهروندان هست که این مهم نیز در قالب سرای محله و شوراهای شهر و روستا تجلی یافته است. مطالعه چگونگی مشارکت مردم در امور جامعه به عنوان رکن مهم توسعه سیاسی، اجتماعی و حیات مدنی به بررسی روابط فرد و جامعه، چگونگی درونی کردن ارزش ها و هنجارهای مشارکت جویانه، چگونگی استفاده از پتانسیل مشارکت اجتماعی در بهبود و ارتقا سرمایه اجتماعی، رابطه بین مشارکت و اعتماد و تعلق اجتماعی و کارکرد و نقش مشارکت شهروندان در توسعه و تحول جامعه و مواردی از این دست می پردازد. اصول شهروندی، اعتماد اجتماعی، پاسخگویی و نظارت، آزادی و عدالت، حقوق و تکالیف و ... پایه های مشارکت مدنی را پی ریزی می کنند. جایگاه مشارکت و اندیشه محله گرایی را می توان با توجه به پیامدهای صنعتی شدن، شهرنشینی، سواد، تغییر الگوی مصرف، بهبود سطح زندگی و توسعه ارتباطات دریافت که تحول در این زمینه ها گسترش معضلات اجتماعی، گسیختگی ساختار سنتی، فقر و بیکاری و مشکلات روحی و روانی و ... را به دنبال داشته است.

نکته قابل ملاحظه این است که در شهر تهران نهادهای محلی مانند سراهای محله برخی سازمان های مردمی طرح ها و برنامه هایی باهدف مشارکت شهروندان اجرا نموده اند، اما مداوم نبوده و نتایج حاصل از آن برای برنامه ریزی مؤثر مورد بهره برداری قرار نگرفته اند. مدیریت شهری تهران به کمک جامعه شناسان خبره شهری با اجرای طرح مدیریت محله در شهر تهران و باهدف سپردن امور فرهنگی، اجتماعی و ورزشی به خود ساکنین محلات و بهره گیری مؤثر از ظرفیت مشارکت، همکاری و توانمندسازی آنها فرصتی برای شکوفایی استعداد محله ای فراهم نموده است اما در مواردی به علت مدیریت ضعیف، عدم امکانات مناسب در سرای محلات، عدم تنوع و پویایی برنامه های اجتماعی و فرهنگی، عدم مکان یابی مناسب، دسترسی نابرابر همه شهروندان به سرای محلات و موارد مشابه دیگر... مشکلات و معضلاتی را در استفاده از این اماکن فرهنگی به وجود آورده است که نیاز به بررسی و پیگیری مکرر مدیریت شهری برای رفع مشکلات آنها دارد.

سرای محله مدائن که در ناحیه ۱ منطقه ۸ تهران در هم اکنون مشغول به فعالیت می باشد با توجه به استقبال زیاد شهروندان از برنامه های آن و تنوع زیاد برنامه ها دارای مشکلات عدیده ای مانند کمبود فضای مناسب برای بعضی از خانه های پر مخاطب، کمبود فضای ورزشی مناسب، عدم استاندارد سازی فضاها، اختلال در انجام برنامه ها به علت کمبود فضا... بنابراین با توجه به موارد مطرح شده ضرورت توسعه و تجهیز سرای محله مدائن مشخص می شود. و در نهایت مقاله حاضر در پی پاسخ دادن به سوالات زیر است:

- مهم ترین حوزه های نفوذ تاثیرات پروژه در حین و بعد از اجرا کدامند؟
- ذی ربطان پروژه در تمام مراحل پروژه چه گروه هایی هستند؟
- توسعه و تجهیز سرای محله مدائن، چه تغییراتی را در الگوی فراغت و سبک زندگی اجتماع هدف ایجاد می کند؟
- آیا توسعه و تجهیز سرای محله مدائن می تواند بر رضایت و اعتماد ساکنین محله مدائن نسبت به شهرداری موثر باشد؟
- چگونه می توان مشارکت شهروندان را در توسعه و تجهیز پروژه جلب کرد؟
- این پروژه چه پیامدهای منفی و مثبتی برای مردم محله مدائن، محله های اطراف و منطقه خواهد داشت؟

۲- توصیف اقدام مداخله‌ای

طرح توسعه و تجهیز سرای محله مدائن شامل احداث یک ساختمان برای تقویت سرای محله کنونی مدائن می باشد، در حال حاضر به صورت قطعی و کامل احداث آن به تأیید مسئولان ذیصلاح رسیده است و در مرحله مکان یابی و جانمایی قرار دارد. بنابراین طرح اتاف مذکور به عنوان طرح قبل از اجرا می باشد. نهادها و سازمان های حامی اقدام توسعه ای حاضر با نحوه مشارکت و زمان مشارکت هر کدام از آنها در اجرا، در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۱: توزیع حامیان براساس حمایت و مشارکت

ردیف	سطح حامیان	عنوان حامیان	نوع حمایت / مشارکت	زمان حمایت
۱	حامی یک	معاونت فنی و عمرانی منطقه ی ۸	مکان یابی و اجرا	قبل و حین اجرا
۲	حامی دو ثابت	معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه ی ۸	انجام ارزیابی تاثیر اجتماعی و فرهنگی پروژه	قبل - حین و بعد از اجرا
۳	حامی دو بهره بردار	معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه ی ۸	مشارکت و بهره برداری	بعد اجرا

۲-۱- دامنه جغرافیایی و حوزه نفوذ اقدام (مداخله، بلافصل، فراگیر)

در این بخش حوزه نفوذ پروژه در سه بخش مداخله، بلافصل، و فراگیر، بیان می شود. همان طور که مطرح شد از آنجا که ساختمان جدید سرای محله مدائن هنوز احداث نشده است و در مرحله جانمایی است نمی توان قلمرو جغرافیایی آن را مشخص کرد. بنابراین در این قسمت به حوزه قلمرو جغرافیایی ساختمان کنونی سرای محله پرداخته می شود.

- حوزه ی مداخله

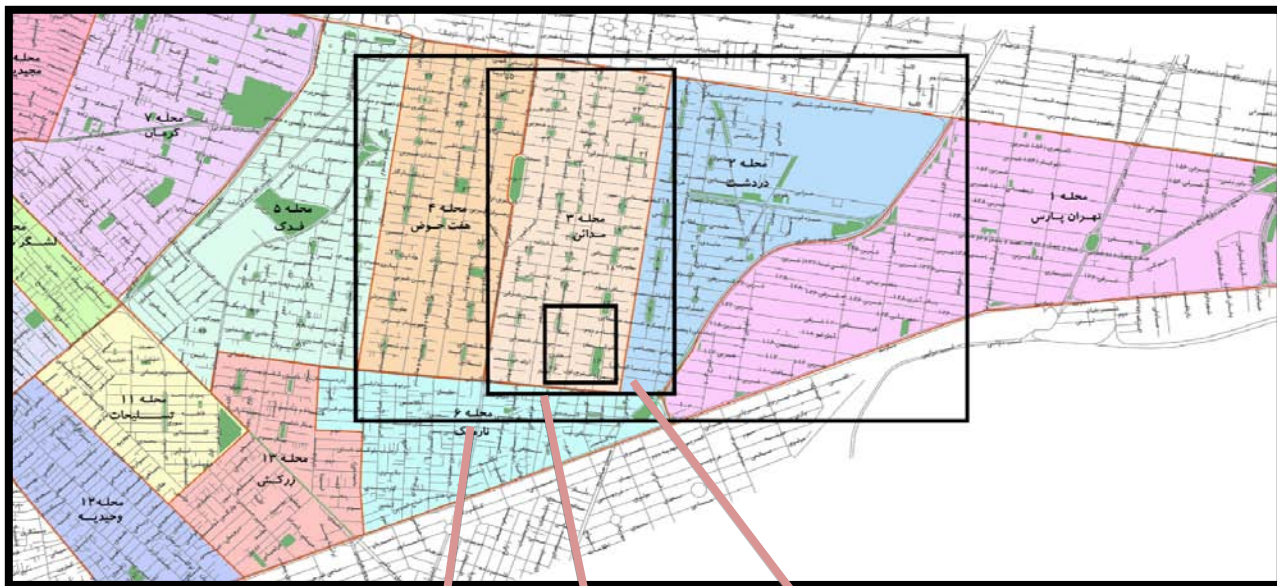
دامنه ی جغرافیایی سرای محله مدائن در حوزه ی مداخله، ساختمان سرای محله و خیابان ها و کوچه های نزدیک و منتهی به آن می باشد یعنی خیابان ها و کوچه های منتهی به خیابان حاج عبادی (۵۲ شرقی).

- حوزه ی بلافصل

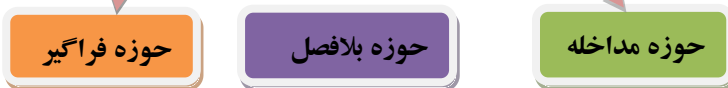
دامنه ی جغرافیایی سرای محله مدائن در حوزه بلافصل کل محله مدائن می باشد که بخشی از اتوبان رسالت در شمال، خیابان شهید ثانی در جنوب، خیابان آیت در غرب و خیابان مهر در شرق محدوده این محله را تشکیل می دهند.

- حوزه ی فراگیر

دامنه جغرافیایی سرای محله مدائن در حوزه فراگیر نیز شامل محلات همجوار مدائن که محله دردشت در شرق و هفت حوض در غرب می باشد.

شکل ۱: قلمرو و دامنه‌ی جغرافیایی

۲-۲- توصیف اجتماع (توصیف T0)

در این قسمت به وضعیت موجود اجتماعی و فرهنگی منطقه و محله مدائن شده است.

- وضعیت موجود اجتماعی و فرهنگی منطقه

میزان آسیب‌های اجتماعی در منطقه ۸ به خاطر بافت فرهنگی به نسبت از بسیاری مناطق دیگر کمتر است. البته از این نظر، خود منطقه هم در نواحی متفاوت است. ناحیه سه به لحاظ آسیب‌های اجتماعی خیلی گسترده‌تر و پیچیده‌تر است تا نواحی یک و دو. نظام آباد در ناحیه سه قرار گرفته است که اعتیاد در آن خیلی بیشتر است و در بحث اعتیاد و آسیب‌های اجتماعی در سطح تهران نیز مطرح و معروف است. در پارک یاسمن بعد از ظهرها جوانان جمع و به کارهای خلاف پرداخته می‌شود. بعد از بحث اعتیاد، بحث مهم دیگر در منطقه ۸ زنان سرپرست خانوار است که تاکنون پرونده زیادی در ادارات آسیب‌های اجتماعی و امور بانوان در این باره تشکیل شده است. مشکلات اقتصادی شامل مکان زندگی و پرداخت اجاره خانه، نیاز به کار و درآمد و حقوق ثابت و نیاز به بیمه ثابت جزو مشکلات مهم زنان سرپرست خانوار در منطقه‌ی ۸

می‌باشد. کارتن‌خوابی از دیگر آسیب‌های موجود در این منطقه است که در همه مناطق تهران دیده می‌شوند. در منطقه ۸ نیز هم در پارک‌ها و هم در کنج‌ها و کنار ساختمان‌های متروک و زیر پل‌های هوایی دیده می‌شود. کودکان فراری و کودکان کار و کودکان خیابانی مسائل دیگر موجود در منطقه می‌باشند. در ترمینال شرق کودکان فرار بیشتر کسانی هستند که خانواده‌هایشان در شهرهای شمالی کشور مستقر هستند آنها فرار کرده و به تهران آمده‌اند. (مهندسین مشاور زیستا، ۱۳۸۷).

در جدول زیر نیز مهم‌ترین مسائل و کمبودهای منطقه هشت که از داده‌های پیمایش استخراج شده است بیان می‌شود.

جدول ۲: توزیع فراوانی متغیر مهمترین مسائل و کمبودهای منطقه ۸

درصد	فراوانی	کمبودهای محله
۲۵	۵۰	نبود امکانات تفریحی سالم
۱۵	۳۰	روشنائی معابر
۱۲,۵	۲۵	کمبود امکانات آموزشی و فرهنگی
۱۲,۵	۲۵	کمبود فضای سبز
۷,۵	۱۵	ناامنی در سطح بالا
۶	۱۲	کمبود پارکینگ
۵,۵	۱۱	وجود بیکاری
۵	۱۰	بافت فرسوده
۵	۱۰	ترافیک شدید
۳	۶	کمبود وسائل نقلیه عمومی
۳	۶	مساله بهداشت معابر
۱۰۰	۲۰۰	کل

با توجه به داده‌های جدول فوق از کل پاسخگویان، در مورد کمبودها و مسائل منطقه ۸، بیشتر پاسخگویان با ۲۵٪ فراوانی به مسئله کمبود امکانات تفریحی سالم اشاره کرده‌اند، مشکل روشنائی معابر با ۱۵٪، کمبود امکانات آموزشی و فرهنگی با ۱۲,۵٪، کمبود فضای سبز با ۱۲,۵٪، ناامنی در سطح بالا با ۷,۵٪، کمبود پارکینگ با ۶٪، بیکاری با ۵,۵٪، بافت فرسوده با ۵٪، ترافیک شدید با ۵٪، مسئله کمبود وسائل نقلیه عمومی با ۳٪ و مساله بهداشت عمومی با ۳٪ از دیگر مسائلیست که به ترتیب فراوانی به آن‌ها اشاره شده است.

- آسیب های اجتماعی و فرهنگی محله مدائن

در جدول زیر درصد سوالات مربوط به آسیب های اجتماعی و فرهنگی محله مدائن از نگاه شهروندان محله در میان 31 پاسخگو ارائه شده است.

جدول ۳: آسیب های اجتماعی و فرهنگی محله مدائن

سوالات	خیلی زیاد	زیاد	تا حدی	کم	خیلی کم
میزان خرید و فروش مواد مخدر در محله	۲۶,۷	۳۶,۷	۲۰,۰	۱۰,۰	۳,۳
میزان سرقت اتومبیل در محله	۳۰,۰	۵۳,۳	۱۶,۷	۰	۰
میزان سرقت منازل در محله	۲۶,۷	۳۰,۰	۳۳,۳	۶,۷	۳,۳
میزان اخاذی و زورگیری در محله	۳۶,۷	۲۶,۷	۱۶,۷	۱۶,۷	۳,۳
میزان مزاحمت برای نوامیس در محله	۴۶,۷	۱۳,۳	۲۰,۰	۱۰,۰	۶,۷
میزان وقوع قتل نفس در محله	۱۰,۰	۰	۱۳,۳	۳۳,۳	۳۶,۷
میزان ایجاد مشکل کارتن خواب ها در محله	۱۰,۰	۱۰,۰	۵۰,۰	۶,۷	۲۳,۳
میزان نزاع و درگیری در محله	۳۶,۷	۲۳,۳	۱۳,۳	۲۳,۳	۳,۳
میزان بیکاری جوانان در محله	۷۳,۳	۲۶,۷	۰	۰	۰
میزان امنیت در محله به طور کلی	۰	۳,۳	۶۳,۳	۱۰,۰	۲۳,۳

با توجه به داده های جدول فوق که در زمینه آسیب های اجتماعی و فرهنگی محله مدائن می باشد، نتایج زیر به دست آمده است:

- در زمینه میزان خرید و فروش مواد مخدر در محله، بیشتر پاسخگویان با ۳۶,۷ درصد، بیان کرده اند که به میزان زیاد خرید و فروش مواد مخدر در محله اتفاق می افتد.
- در زمینه میزان سرقت اتومبیل در محله، بیشتر پاسخگویان ۵۳,۳ درصد، میزان سرقت اتومبیل در محله را زیاد دانسته اند.
- در مورد میزان سرقت منازل در محله، بیشتر پاسخگویان با ۳۳,۳ درصد بیان کرده اند که به میزان متوسط سرقت منازل در محله اتفاق می افتد.
- در زمینه میزان اخاذی و زورگیری در محله، بیشتر پاسخگویان با ۳۶,۷ درصد بیان کردند که به میزان خیلی زیاد اخاذی و زور گیری در محله اتفاق می افتد.

- در مورد میزان مزاحمت برای نوامیس در محله، بیشتر پاسخگویان با ۴۶,۷ درصد بیان کرده اند که به میزان خیلی زیاد مزاحمت برای نوامیس در محله اتفاق می افتد.
- در زمینه میزان وقوع قتل نفس در محله، بیشتر پاسخگویان با ۳۶,۷ درصد بیان کرده اند که به میزان خیلی کم قتل نفس در محله اتفاق می افتد.
- در مورد ایجاد مشکل کارتن خواب ها در محله، بیشتر پاسخگویان با ۵۰,۰ درصد بیان کرده اند که به میزان متوسط وجود کارتن خواب ها در محله مشکل ساز است.
- در زمینه میزان نزاع و درگیری در محله، بیشتر پاسخگویان با ۳۶,۷ بیان کرده اند که به میزان خیلی زیاد نزاع و درگیری در محله اتفاق می افتد.
- در زمینه میزان بیکاری جوانان در محله، بیشتر پاسخگویان با ۷۳,۳ درصد بیان کرده اند که به میزان خیلی زیادی بیکاری در میان جوانان محله وجود دارد.
- در مورد میزان امنیت در محله به طور کلی، بیشتر پاسخگویان با ۶۳,۳ درصد بیان کرده اند که به میزان متوسط در محله احساس امنیت می کنند.

۲-۳- فرایند تاریخی (T-1)

در این قسمت به توصیف فرایند تاریخی اجتماع پرداخته شده است.

در حال حاضر سرای محله مدائن شامل چهار طبقه ۸۰ متر (۲۰ متر مشاعات) می باشد. دارای دو کلاس آموزشی در کل فضای سرای محله با ظرفیت تقریباً ۳۰ نفر بصورت فشرده. دارای ۳ نفر پرسنل اداری که حقوق بگیر بوده بقیه کارشناسان و دبیران کانونها تمامی بومی و محلی بوده و بصورت داوطلبانه فعالیت می نمایند.

عمده ترین مشکلات جاری سرای محله مدائن:

۱- سرای محله مدائن فاقد فضایی جهت برگزاری همایشات و برنامه های جمعی محله می باشد زیرا یکی از مواردی که باید در سراهای محلات وجود داشته باشد سالن اجتماعات جهت برگزاری مراسم و همایشات برای مردم محله می باشد. با برگزاری جلسات عمومی و همایشات و مراسم اعیاد و عزاداری های ملی- مذهبی است که می توان جلب مشارکت مردمی را در محله داشته باشیم که با عدم وجود مکان و سالنی مجهز نمی توان چنین برنامه هایی را داشته باشیم در نتیجه جذب مشارکت های مردمی در محله به حداقل ممکن خواهد رسید.

۲- سرای محله مدائن با توجه به همجواری نزدیک با محلاتی همچون دردشت و نارمک غربی فاقد زمین چمن مجهز می باشد. جوانان محله به دلیل فقدان زمین چمن و مجموعه ورزشی مجهز که مختص محله مدائن باشد جهت استفاده از امکانات ورزشی و زمین چمن باید به محلات همجوار مراجعه نمایند که این سبب بروز مشکلاتی از قبیل مسیر طولانی و مسایل مالی را برایشان در پی خواهد داشت.

۳- با توجه به این نکته که خانه های چهارده گانه سراهای محلات بعنوان بازوهای اجرایی و فکری مدیریت محله می باشند و تمامی نیاز به فضای مناسب اداری با تمامی تجهیزات و ملزومات اداری می باشند متأسفانه سرای محله مدائن به دلیل فضای فوق العاده کوچک و نبود اتاق های اداری مسئولین خانه ها در راهروها باید حضور داشته باشند که این مورد باعث دلسردی مسئولین خانه های مربوطه و عدم حضور به صورت مستمر گردیده است.

۴- در حال حاضر سرای محله مدائن فضاهای راهرو موجود در هر طبقه را با پارتیشن از یکدیگر جدا نموده و بالاچار دوره های آموزشی، فرهنگی، اجتماعی خود را در این فضاها برگزار می نماید که این امر از لحاظ آموزش غیراستاندارد بوده و سبب تداخل در آموزش گردیده است و نارضایتی مردم محله و مراجعین به سرای محله مدائن را به دنبال داشته است.

۵- جوانان محله مدائن به ویژه جوانان محصل و کنکوری ها نیاز به فضای مجهز و سالن مطالعه کتابخانه دارند که متأسفانه فضای موجود در طبقه سوم سرای محله فقط فضای مخزن کتاب ها بوده و فاقد فضای سالن مطالعه و کتابهای مجهز با توجه به نیاز مردم محله و گروه های سنی مختلف مراجعین می باشد. (ضمناً جناب آقای سمیعی مدیریت محله مدائن ابراز داشته اند که با توجه به فضای نسبتاً بزرگی (۱۷ متر) که مخزن کتابخانه در طبقه سوم سرای محله اشغال نموده است اگر این مخزن وجود نداشت می توانستند استفاده بهینه تری از این فضا جهت آموزش و استفاده مراجعین نمایند چون واقعاً این فضا بدون استفاده می باشد.)

۶- نبود فضای نمازخانه در کل ساختمان سرای محله، نبود پارکینگ جهت پارک ماشین های مراجعین به سرای محله، نداشتن فضای انباری، نبود رمپ مناسب جهت حضور و مراجعه معلولین به ویژه اعضای کانون معلولین خانه سلامت محله و ...

۳-مباحث نظری

در این قسمت به مباحث نظری پرداخته شده است.

۳-۱- مطالعات تجربی پیشین

- طرح ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی احداث سرای محله فدک در منطقه ۸ با مدیریت آقای یونس صمدنژاد در سال ۱۳۹۱ انجام شده است. روش انجام این پژوهش روش ترکیبی کمی و کیفی می باشد، که در بخش کمی از ۲۰۰ نفر از افراد ساکن در محله فدک از طریق ابزار پرسشنامه اطلاعاتی جمع آوری شده است و در بخش کیفی هم مصاحبه هایی با مدیران شهرداری منطقه، عوامل سرای محله، و افراد شاخص محله انجام شده است. و در پایان، تاثیرات مثبتی به صورت احتمالی برای آن شناسایی شده است که شامل: شناسایی استعداد های محله، و تقویت هویت محله، تقویت اعتماد اجتماعی، تقویت انسجام اجتماعی، تقویت مشارکت اجتماعی، کاهش آسیب های اجتماعی، افزایش سطح کیفیت زندگی، کاهش نابرابری های فضایی می باشد.

- موسسه فرهنگی هنری میراث فردا نیز در سال ۱۳۹۰ به ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی پروژه احداث سرای محله فروزش در ناحیه دو منطقه یازده تهران پرداخته است، که در راستای طرح های کلان و راهبردی شهرداری تهران برای برون سپاری فعالیت های فرهنگی - اجتماعی شهرداری تهران تعریف شده است. این طرح های کلان به منظور افزایش مشارکت شهروندان در مدیریت امور شهری انجام می شود و هدف آن واگذاری بخش عمده ای از فعالیت ها و امور مرتبط فرهنگی، اجتماعی و ورزشی به ساکنان محله و به منظور بهره گیری موثر از ظرفیت، مشارکت و همکاری و توانمندی های شهروندان در انجام این فعالیت ها می باشد. اجرای این طرح زمینه مناسب را برای حضور و همکاری ساکنان محله و جلب مشارکت آن ها در امری فراهم می سازد که نیازمند همراهی و مشارکت فعالانه شهروندان می باشد. تاثیرات مثبت (و یا منفی) اجرای این پروژه نیز همانند دیگر پروژه ها ی توسعه شهری نیازمند مطالعات دقیق اجتماعی و فرهنگی است

- پروژه دیگر ارزیابی تاثیرات سرای محله باغ صباکه از پروژه های عمرانی شهرداری منطقه ۷ واقع در خیابان اقلیمی کوچه شازاد است. هدف اصلی این پژوهش که در سال ۱۳۹۰ انجام شده است ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی طرح احداث سرای محله باغ صبا است. بدیهی است که برای سنجش تاثیر اجرای این طرح بهترین گزینه برای تحقیق و جستجو افراد و گروههایی(ذینفعان) هستند که تجربه حضور و زندگی در محدوده اطراف طرح را دارند. بررسی نظرات پاسخگویان در خصوص پیامدهای مثبت حاصل از اجرای پروژه

نشان داده است که پر کردن اوقات فراغت، سرگرمی کودکان، آموزش، ارتباط بیشتر با مردم، ارتقا سطح فرهنگ و ارتقا آموزش هنری از مهم ترین پیامدهای مثبت این پروژه به شمار می رود. همچنین مهمترین پیامدهای منفی از ساخت سرای محله از نظریاسخگویان، شلوغی محل، به وجود آمدن ترافیک در محله به علت تردد اتومبیل های کاربران بعد از احداث پروژه، نبود جای پارک کافی در اطراف سرای محله، افزایش آلودگی صوتی به علت عملیات کارگاه، و تجمع افراد ناسالم را مورد اشاره قرار داده اند.

۳-۲- مدل نظری

در این مطالعه از رویکرد توسعه‌ی پایدار که تأکید خاصی بر رشد و توسعه‌ی موزون کمی و کیفی بخشهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی دارد در غالب نظریات ساختی- کارکردی و سرمایه‌ی اجتماعی استفاده شده است. همان گونه که پیتراو کلی، برای پارت و اندرو کلاتین معتقدند، رویکرد توسعه رویکردی تلفیقیست که هم نگاه علمی- اثباتی و هم تفسیری نسبی‌گرا، به پدیده‌های اجتماعی داشته و در این راه از رویکردهای مختلف نظری استفاده می‌کند، بویژه در مسائل شهری با موضعی ساختی- کارکردی با مسائل روبرو می‌گردد (لهسایبی‌زاده، ۱۳۶۸: ۹۰).

- اصول و معیارهای پایداری محله

در اغلب نظریه‌ها و تجربیات موجود در مقیاس جهانی، اصول و معیارهای بسیاری را می‌توان برای توسعه پایدار در مقیاس شهر و محله مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. از جمله این اصول و معیارها می‌توان به سرزندگی، هویت، پویایی-سازگاری، تنوع، خوانایی و دسترسی اشاره کرد که به طور مختصر در مورد آن‌ها بحث می‌شود.

- هویت و سرزندگی

وضوح در درک از محله و سهولت در شناخت و برقراری پیوند بین عناصر و اجزاء آن با سایر رویدادها و مکان را می‌توان در زمره هویت محله دانست. معنی در محله با شکل فضایی و کیفیت آن در ارتباط مستقیم است، در حالی که وابستگی شدید به فرهنگ نیز دارد. محله با هویت، محله‌ای است که از سایر مکانها و محله‌ها قابل تمایز است (لینچ، ۱۳۷۶: ۱۶۷).

- پویایی و سازگاری

همراه با تداوم زندگی انسان ها و زنده بودن طبیعت، محله های شهری نیز با حالت ارگانیک و پویا سیر تاریخی خود را سپری می کنند. محله ها مکان تلاقی تعاملات و عوامل اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی هستند. مثال هایی از تداوم و عوامل فوق را می توان در این موارد دید: تداوم زندگی ساکنان محلات از گذشته تا حال، تغییر و تداوم در انواع و الگوی فعالیت ها، پویایی مکان محله ها نسبت به کل مرکز شهر، کمیت، کیفیت و ارزش بناها و ساختمان های مسکونی و غیر مسکونی، الگو و عمر ساختمان ها، الگوی توزیع فضاهای بازسبز و شبکه معابر، مصالح ساختمانی مختلف بومی و غیر بومی، الگوی مالکیت، تجهیزات و فعالیت های جدید شهری در قالب نیازهای جدید اجتماعی و فرهنگی، منظر منطقه از نظر طبیعت و مرزهای محله.

- تنوع

خصلت های ساکنان محلات و فعالیت های آن ها به عنوان دو عامل مهم و تعیین کننده در کیفیت زندگی محسوب می شوند. هر دو خصلت مذکور و به تبع شرایط مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی در جوامع مختلف، شهرهای مختلف و محله های مختلف، از تنوع لازم برخوردار هستند. حرکت در محله می تواند در قالب اهداف متنوع خود ابعاد مختلفی را در برگیرد. دسترسی در مقیاس محله در مقایسه با واحدهای بزرگتر از آن (نظیر شهر، منطقه و کشور) ارتباط محسوس و مستقیم آن با زندگی و خانوارهاست. دسترسی در محله تنها برای رفت و آمد نیست، بلکه می توان از آن فضایی با عملکردهای متنوع را نیز انتظار داشت. دسترسی ها می توانند فضایی برای لذت بردن از فرآیند حرکت باشند. (چپ من، ۱۳۸۴: ۱۱۲).

- تراکم و ظرفیت قابل تحمل محله

تراکم متاثر از عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی است و پایه مباحث سیاست گذاری، برنامه ریزی و طراحی برنامه های توسعه را تشکیل می دهد. (عزیزی، ۱۳۸۲).

ظرفیت قابل تحمل محله در برگیرنده شناخت و ارزیابی موارد بسیاری است که از آن جمله می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- توان محله در ارائه خدمات اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی.

- ویژگی های مخاطبین خدمات و دستگاه های تأمین کننده خدمات.

- درجه بندی و اولویت بندی اهمیت خدمات.

- میزان پاسخگویی و کیفیت خدمات.

- قابلیت جایگزینی خدمات.

همچنین در این تحقیق از نظریه کیفیت زندگی اجتماعی نیز استفاده خواهد شد. " براین اساس، کیفیت زندگی عبارت از شرایطی است که شهروندان در آن قادر به مشارکت در زندگی اجتماعی و اقتصادی جامعه خود باشند به صورتی که بهزیستی و توانایی بالقوه آنها نیز بهبود یابد. کیفیت زندگی اجتماعی مبتنی است بر درجه‌ای از تأمین اجتماعی- اقتصادی، دوام و شدت همبستگی و انسجام اجتماعی بین نسل‌ها و سطحی از خودمختاری و توانمندسازی شهروندان، در این تعریف تأمین اجتماعی- اقتصادی شرایطی است که افراد در آن از امکانات کافی برخوردارند. این موضوع به دست‌آوردها و اقدامات حمایتی جامعه و نظام‌ها و موسسات اجتماعی بستگی دارد که زمینه فرایند خود تحقیقی افراد را فراهم می‌آورند. طبق این نظریه کیفیت زندگی در جامعه زمانی بالاست که شهروندان به سطحی قابل قبول از تأمین اجتماعی- اقتصادی، فرصت‌ها، ادغام اجتماعی و زندگی در اجتماعات منسجم و دارای همبستگی اجتماعی دست یابند. (رضوانی، ۱۳۹۲).

نظریه دیگری که می‌توان در این تحقیق از آن استفاده کرد نظریه اوقات فراغت است. از آنجا که مفهوم فراغت معانی متعدد دارد، بجاست پیش از طرح برخی از نظریه‌های مهم مربوط به آن خود این مفهوم واکاوی شود. فراغت را گاه در معنای زمان آزاد به کار برده‌اند و گاه به معنای فعالیت آزادانه و دلخواه در نظر گرفته‌اند. دومازدیه ۳ با توجه به گوناگونی معنای فراغت و فعالیت‌های فراغتی سه کارکرد برای اوقات فراغت برشمرده است:

الف) اولین هدف و کارکرد اوقات فراغت، استراحت و رفع خستگی است. فراغت این فرصت را به آدمی می‌دهد که خستگی کار را از تن خود بیرون کند، زیرا این خستگی مطابق آهنگ طبیعی زیست‌شناسانه‌ی انسان به وی تحمیل می‌شود.

ب) کارکرد دیگر اوقات فراغت تفریح و سرگرمی است. تفریح دنیایی تازه، چه واقعی و چه خیالی، در برابر آدمی می‌گشاید که آدمی می‌تواند از خستگی روزانه‌ی ناشی از انجام دادن یک رشته فعالیت محدود و تکراری به سوی آن فرار کند.

ج) فراغت به فرد امکان رشد و شکوفایی می‌دهد و برای فرد فرصتی فراهم می‌کند تا کارهای تکراری را که از سوی نهادهای اجتماعی بر وی تحمیل می‌شود، پشت سر گذاشته و به حوزه‌ای پا گذارد که در آن نیروهای آفریننده‌اش، آزادانه بتوانند با ارزش‌های مسلط تمدنش به مخالفت برخیزند یا آنها را تقویت کنند.

فراغتی که نتواند این سه کارکرد را در هر زمان فراهم کند، فراغتی است که در جامعه‌ی امروزی از حیث نیازهای شخصیت انسان ناقص تلقی می‌شود (دومازدیه ۱۳۵۲: ۱۹).

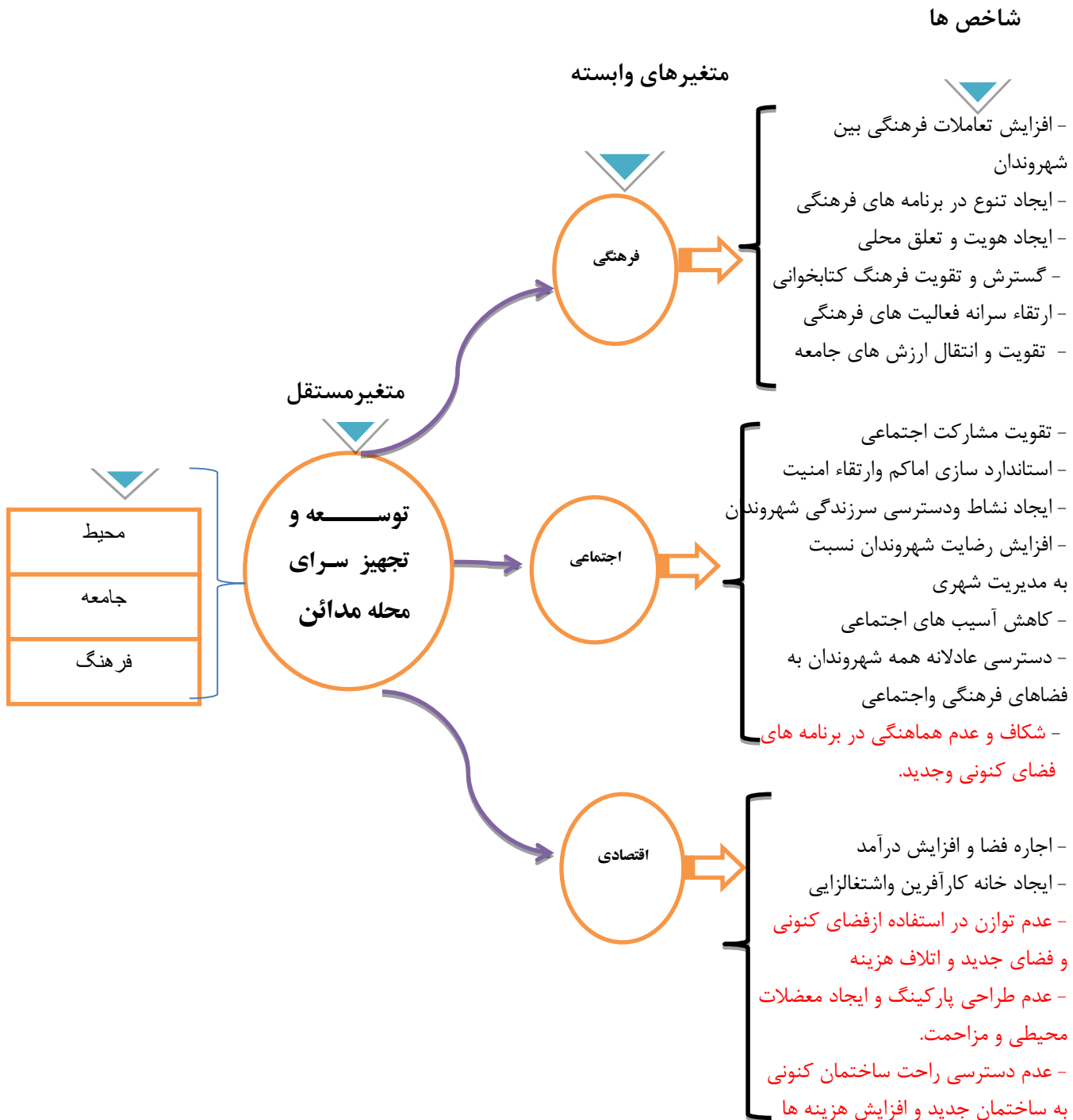
علاوه بر کارکردهای یاد شده، یکی از مهم‌ترین کارکردهای مربوط به اوقات فراغت رشد فکری و فرهنگی است. کارکرد فکری و فرهنگی تنها کارکردی است که با تمام کارکردهای دیگر اوقات فراغت، رابطه‌ی متقابل و نزدیک و تفکیک‌ناپذیر دارد

همچنین در رویکرد جامعه‌شناسی «اوقات فراغت» یک مفهوم فرهنگی، و جزئی از نظام فرهنگی است و در ارتباط با خرده نظام شخصیتی، در پی تحقق مطلوبیت فردی اعضای جامعه بوده، کارکرد عمده آن، علاوه بر تأمین نیازهای فراغت‌گران، نوعی کارکرد اجتماعی در راستای اجتماعی شدن و انتقال ارزش‌ها و هنجارها، تأمین حیات اجتماعی و ایجاد تعادل و توازن در نظام اجتماعی است (کوهستانی و خلیل‌زاده ۱۳۷۸: ۶۸).

۳-۳- مدل مفهومی

در مدلی که در ادامه آمده است، پیامدهای احتمالی پروژه ی مذکور بیان شده است.

شکل ۲: مدل مفهومی طرح

4- روش شناسی

نوع مطالعه در این پژوهش در درجه اول از نوع مطالعات ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی است. ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی به بررسی تغییرات پایدار در زندگی مردم می‌پردازد، که الزاماً این تأثیرات به معنای برون داده‌ها یا معلول‌های فوری پروژه یا برنامه نیست، بلکه تغییرات پایدار و ماندگاری را مورد مطالعه قرار می‌دهد. که چه بسا پس از راه اندازی اقدام توسعه‌ای رخ داده است.

همچنین جنبه دیگر مطالعه در این پژوهش، از نظر مسیر، توصیفی بوده و از نظر هدف کاربردی است. روش مورد استفاده برای گردآوری اطلاعات نیز، میدانی و اسنادی خواهد بود.

در بخش اسنادی، مدارک و اطلاعات موجود در خصوص مکان مورد مطالعه و پروژه مورد نظر گردآوری شده است. و در بخش میدانی نیز وضع موجود در قالب مصاحبه‌های اکتشافی، مشاهده و بررسی کاربری‌های عمده، شناسایی گروه‌های مردمی و در نهایت به گردآوری پرسش‌نامه‌های مورد نظر ختم می‌شود.

در جدول زیر رویکرد ها، تکنیک‌ها و روش‌های به کار گرفته شده در مقاله حاضر بیان شده است.

جدول ۴: مشخصات روشی اقدام توسعه ای

ردیف	مراحل	رویکردها	روش‌ها	تکنیک/ابزار	سطح تحلیل		
					کنش	فرد	نظام
۱	تدوین طرح نامه	اکتشافی	اسنادی- اکتشافی	فیش برداری			✓
۲	توصیف اقدام مداخله- ای	توصیفی	اسنادی مشاهده	فیش برداری، مشاهده، مصاحبه			✓
۳	توصیف اجتماع و دامنه یابی	توصیفی	اسنادی- میدانی	فیش برداری، بحث گروهی، مصاحبه، پرسشنامه، مشاهده			✓
۴	برآورد پیامد ها	تبیینی	تطبیقی- سناریونویسی	بحث گروهی- مصاحبه با کارشناسان و متخصصان- مشاهده		✓	✓
۵	کاربست	انتقادی	مشارکتی	بحث گروهی		✓	✓

۴-۱- جامعه آماری

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل موارد زیر می باشد:

- ساکنان محله مدائن که براساس آخرین سرشماری جمعیتی برابر با ۳۱۴۷۲ دارد، که برای جمع آوری اطلاعات از ساکنان محلی از پیمایش و ابزار پرسشنامه استفاده شده است.
- نهادها و سازمان‌های مرتبط استفاده با پروژه و همچنین نهادها و سازمان‌های اطراف پروژه که می‌توانند تحت تاثیر پروژه قرار گیرند، با از نمونه‌گیری هدفمند به مصاحبه نیمه ساختاریافته پرداخته شده است.

همچنین در بحث گروهی متمرکز از تعدادی از نمایندگان گروه‌های اجتماعی مختلف در سطح محله از طریق نمونه‌گیری قضاوتی به برگزاری جلساتی اقدام شد.

۴-۲- حجم نمونه و شیوه نمونه گیری

پژوهشگران پیمایشی، به ندرت ممکن است کل جمعیت‌ها را مطالعه کنند، آنان نمونه‌های منتخب از جامعه‌ها را مطالعه می‌کنند. آنان از روی این نمونه‌ها خصایص جامعه را استنباط می‌کنند. نیاز به مطالعه نمونه‌هایی که بر اساس آن‌ها درباره جامعه‌ها استنباط به عمل می‌آید به این دلیل است که مطالعه کل جامعه‌ها دشوار است. حجم نمونه، تعداد کل عناصر موجود در نمونه است (ساروخانی، ۱۳۸۸: ۱۵۷).

همان طور که ذکر شد جامعه آماری پیمایش مذکور را تمامی ساکنین محله مدائن در منطقه ۸ تشکیل می‌دهند. بر طبق آمار موجود در منطقه جمعیت محله (۳۱۴۷۲) نفر است (سند راهبردی توسعه محلات منطقه، ۱۳۹۰: ۸).

در این تحقیق برای برآورد حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است، که به شرح زیر است :

$$N: 31472 \quad z: 1,96 \quad d: 0,06 \quad pq: 0.05$$

بنابراین نمونه مناسب ۲۶۵ می باشد که به نمونه پیش فرض (۲۰۰) نزدیک شده بنابراین برای سهولت کار ۲۰۰ نمونه انتخاب شده است. که باید از واحد های مسکونی محله مدائن گرفته شود.

جدول ۵: افراد مورد مصاحبه

مصاحبه های گروه	گروه زیر	مصاحبه تعداد
مدیران شهرداری	- معاون اجتماعی و فرهنگی - معاون عمران منطقه، مدیر سرای محلات منطقه، مدیر سرای محله مدائن، شورایاری محله مدائن	۵
شاخص افراد	کارشناسان تخصصی سرای محله مدائن، کسبه های اطراف	۵
شهروندان	شهروندان و مراجعان به سرای محله مدائن	۵
-----	جمع کل:	۱۵ نفر

۵- یافته ها

در این قسمت به بررسی دامنه یابی و پیامدهای اقدام توسعه‌ای پرداخته شده است.

۵-۱- دامنه یابی

با توجه به مطالب مطرح شده در پروژه مورد مطالعه دامنه جغرافیایی و اجتماعی تاثیرات پروژه شامل موارد جدول زیر می‌باشد.

جدول ۶: دامنه جغرافیایی و اجتماعی اقدام توسعه ای

ردیف	دامنه نفوذ/ نوع و شدت	مداخله			بلا فصل			فراگیر		
		مستقیم	غیر مستقیم	انباشتی	مستقیم	غیر مستقیم	انباشتی	مستقیم	غیر مستقیم	انباشتی
۱	افزایش تعاملات فرهنگی بین شهروندان	✓			✓				✓	
۲	ایجاد تنوع در برنامه های فرهنگی			✓			✓			✓
۳	ایجاد هویت و تعلق محلی			✓			✓			
۴	گسترش و تقویت فرهنگ کتابخوانی			✓			✓			
۵	ارتقاء سرانه فعالیت های فرهنگی			✓			✓			✓

	✓				✓			✓	تقویت مشارکت اجتماعی	۶
								✓	استاندارد سازی اماکن و ارتقاء امنیت	۷
	✓				✓			✓	ایجاد نشاط و سرزندگی شهروندان	۸
✓					✓			✓	افزایش رضایت شهروندان نسبت به مدیریت شهری	۹
✓			✓					✓	کاهش آسیب های اجتماعی	۱۰
	✓				✓			✓	دسترسی عادلانه همه شهروندان به فضاهای فرهنگی و اجتماعی	۱۱
								✓	شکاف و عدم هماهنگی در برنامه های فضای کنونی و جدید.	۱۲
								✓	اجاره فضا و افزایش درآمد	۱۳
	✓			✓				✓	ایجاد خانه کارآفرین و اشتغالزایی	۱۴
								✓	عدم توازن در استفاده از فضای کنونی و فضای جدید و اتلاف هزینه	۱۵
	✓			✓				✓	عدم طراحی پارکینگ و ایجاد معضلات محیطی و مزاحمت	۱۶

۵-۲- پیامدها

در این قسمت به برآورد پیامدهای احداث سرای محله مدائن پرداخته شده است.

- برآورد پیامدها بر مبنای ماهیت، شدت، زمان و ذیربطان

در این قسمت پیامدهای شناسایی شده توسعه و تجهیز سرای محله مدائن در زمینه ماهیت، شدت، زمان و ذیربطان بیان شده است.

جدول ۷: برآورد پیامدها بر مبنای ماهیت، شدت زمان و ذیربطان تأثیرات مثبت

پیامدها	شدت	تأثیرات	ن
افزایش تعاملات فرهنگی بین شهروندان	مثبت	زیاد	ساکنان محله
ایجاد تنوع در برنامه های فرهنگی	مثبت	متوسط	ساکنان محله
ایجاد هویت و تعلق محلی	مثبت	زیاد	شهروندان
گسترش و تقویت فرهنگ کتابخوانی	مثبت	متوسط	شهروندان، مدارس
ارتقاء سرانه فعالیت های فرهنگی	مثبت	زیاد	شهروندان، شهرداری
تقویت مشارکت اجتماعی	مثبت	زیاد	شهروندان
استاندارد سازی اماکن و ارتقاء امنیت	مثبت	متوسط	شهروندان و شهرداری
ایجاد نشاط و سرزندگی شهروندان	مثبت	زیاد	شهروندان
افزایش رضایت شهروندان نسبت به مدیریت شهری	مثبت	زیاد	شهروندان، شهرداری، کانون های محلی
کاهش آسیب های اجتماعی	مثبت	زیاد	شهروندان، مدارس اطراف، نیروی انتظامی
دسترسی عادلانه همه شهروندان به فضاهای فرهنگی و اجتماعی	مثبت	متوسط	شهروندان، مدارس
شکاف و عدم هماهنگی در برنامه های فضای کنونی وجودید.	منفی	زیاد	شهروندان
اجاره فضا و افزایش درآمد	مثبت	کم	مدیریت سرای محله، شهرداری
ایجاد خانه کارآفرین و اشتغالزایی	مثبت	زیاد	شهروندان
عدم توازن در استفاده از فضای کنونی و فضای جدید و اتلاف هزینه	منفی	زیاد	شهرداری، شهروندان، مدیریت سرای محله
عدم طراحی پارکینگ و ایجاد معضلات محیطی و مزاحمت	منفی	متوسط	شهروندان، شهرداری، مدیریت سرای محله

با توجه به جداول فوق، در زمینه ماهیت تأثیرات، تمامی پیامدهای شناسایی شده توسعه و تجهیز سرای محله مدائن، دارای ماهیت مثبت می باشند به جز سه پیامد: شکاف و عدم هماهنگی در برنامه های فضای کنونی و جدید، عدم توازن در استفاده از فضای کنونی و فضای جدید و اتلاف هزینه و عدم طراحی پارکینگ و ایجاد معضلات محیطی و مزاحمت.

همچنین در زمینه شدت نیز، تمامی پیامدها دارای شدت زیادی هستند به جز پیامدهای ایجاد تنوع در برنامه های فرهنگی، گسترش و تقویت فرهنگ کتابخوانی، استاندارد سازی اماکن و ارتقاء امنیت، دسترسی عادلانه همه شهروندان به فضاهای فرهنگی و اجتماعی و عدم طراحی پارکینگ و ایجاد معضلات محیطی و مزاحمت که دارای شدت متوسطی هستند همچنین پیامد اجاره فضا و افزایش درآمد نیز دارای شدت کمی می باشد. در زمینه زمان تأثیرات نیز، زمان تمامی پیامدها بعد از اجرای پروژه می باشد.

۶- نتیجه گیری

در این قسمت به بحث نظام کاربست اقدام توسعه ای پرداخته می شود. نظام کاربست شامل نظام کارآمد ارتباطی، نظام پیامد اجرا، و نظام هوشمند پایش می شود که در زیر به آن اشاره شده است.

۶-۱- نظام کارآمد ارتباطی

طراحی و تدوین نظام کارآمد ارتباطی برای مداخله و مشارکت همه کسانی که ضرورت دارد در مراحل مختلف اقدام مداخله ای، برنامه ریزی، اجرا، پایش، واکنش، مداخله و مشارکت نمایند، می باشد.

- نحوه آموزش، اطلاع رسانی و مشارکت مردمی

شاه بیت جلب مشارکت مردمی همانا اطلاع رسانی فعال به مردم و آموزش های پی در پی به آنها است. هرگاه مردم ساکن در منطقه و محله ای که دریافت کننده ی تغییر هستند، در جریان فعال اقدام توسعه ای قرار نگیرند، احساس می کنند که از سوی متولیان امر به حساب نیامده و دیده نشده اند، آنها نتیجه می گیرند که مسئولین مربوطه بدون اطلاع رسانی به آنها درصدد تغییر محیط زندگی آنها برآمده اند.

بنابراین مسئولان ذیربط لازم است به گونه ای با شهروندان ذی نفع رفتار نمایند که آنها را با اجرای طرح همراه نمایند و موجبات احساس تعلق خاطر شهروندان به اقدام توسعه ای را فراهم آورند.

از سوی دیگر، افزایش مشارکت شهروندان در طرح های شهری احساس مسئولیت آنها نسبت به محله و جامعه را تقویت می کند، بدین صورت می توان انتظار کاهش، آسیب ها، ناهنجاری ها و کجروی های اجتماعی در سطح محله و منطقه را داشت. همچنین توجه مسئولان به منافع شهروندان در جریان اقدامات توسعه ای

سبب افزایش همکاری مردمی با آن اقدامات می‌گردد. این خود به افزایش مبادله‌ی فکری و فرهنگی منجر می‌گردد. با وجود این روش‌های به‌کار برده شده برای جلب مشارکت عمومی در انجام مطالعه اتاف احداث سرای محله مدائن، عبارتند از:

۱- برقراری ارتباط با مطلعین محلی (افراد بومی محله).

۲- مصاحبه عمیق با مسئولان شهرداری و مسئولان اجرایی

۳- انجام مصاحبه با شهروندان.

۴- انجام مصاحبه با کسبه های اطراف.

۵- انجام پیمایش بر روی جامعه آماری مردم محلی اطراف پروژه مورد مطالعه.

۶- برگزاری بحث گروهی

۶-۲- نظام بسامد اجرا

در این قسمت بر اساس اطلاعات حاصل از پیمایش و مصاحبه ها و تحلیل ها و بررسی های صورت گرفته بر روی آن ها، پیشنهادهایی برای مدیریت اجرایی با تعیین ماهیت چهارگانه اجتناب، حداقل سازی، تعدیل و بهبود، به خصوص در زمینه ریسک ها و پیامدهای منفی پروژه، ارائه می شود.

جدول ۸: نظام بسامد اجرا

زمان			متولی	راهکار پیشنهادی	نوع پیامد	پیامد
بعد از اجرا	حین اجرا	قبل از اجرا				
	-	-	معاونت اجتماعی و فرهنگی - مدیریت سرای محله مدائن	۱ - هماهنگی در در نحوه وزمان برنامه های دو ساختمان سرای محله	منفی	شکاف و عدم هماهنگی در برنامه های فضای کنونی و جدید
	-	-	معاونت اجتماعی و فرهنگی - مدیریت سرای محله مدائن	۲ - طراحی یک ساختمان مجهز و بزرگ در یک مکان مناسب برای عدم شکاف در برنامه ها		
	-	-	معاونت اجتماعی و فرهنگی - مدیریت سرای محله مدائن	۳ - تقسیم بندی برنامه های پرمخاطب در هردو ساختمان به صورت مساوی در صورت طراحی ساختمان دیگر.		

			محلۀ مدائن			
	-	-	معاونت فنی و عمرانی - پیمانکار پروژه	۱ - تنوع در برنامه های هر دو ساختمان سرای محلۀ برای استقبال بیشتر	منفی	عدم توازن در استفاده از فضای کنونی و فضای جدید و اتلاف هزینه
✓	-	-	معاونت اجتماعی و فرهنگی - معاونت فنی و عمرانی	۲ - طراحی ساختمان جدید در یک فضای مناسب به گونه ای که برای همه شهروندان دسترسی راحتی داشته باشد.		
-	✓ -	-	معاونت اجتماعی و فرهنگی - معاونت فنی و عمرانی	۱ - طراحی پارکینگ به تعداد مناسب برای جلوگیری از پارک اتومبیل ها در جلو و اطراف سرای محلۀ.	منفی	عدم طراحی پارکینگ و ایجاد معضلات محیطی و مزاحمت
✓	✓	-	معاونت اجتماعی و فرهنگی - راهنمایی و رانندگی	۲ - استفاده از تابلو های پارک ممنوع جهت جلوگیری از پارک خودرو ها در جلو و اطراف سرای محلۀ و عدم شلوغی و ازدحام و مزاحمت برای ساکنین اطراف		

۳-۶- نظام هوشمند پایش

طرح اتاف با نظام نظارت و پایش خاتمه می‌یابد. تیم اتاف می‌تواند مجری راه‌اندازی نظام نظارت و پایش نیز باشد، لیکن این دیگر مرحله‌ای عملیاتی است که به معنای محقق ساختن دست آورده‌های اتافست. مفروض آن است که نظام نظارت و پایش طراحی شده به حدی منقطع است که می‌تواند ضرورت تکرار برخی بخش‌های اتاف را تشخیص دهد و در صورتی که در جریان مدیریت تأثیرات، ضرورت انجام مطالعات جدید احساس شود، این کار صورت خواهد گرفت. همچنین کیفیت طراحی نظام نظارت و پایش تأثیر زیادی بر عملیاتی شدن و ثمربخشی کل اتاف خواهد داشت. بنابراین در زمینه طراحی تدوین نظام هوشمند پایش باهدف مراقب‌های پس از احداث سرای محله مدائن، پیشنهادهای ارائه می‌شود که شامل موارد جدول زیر است.

جدول ۹: نظام هوشمند پایش

کارگزار	توضیحات	پیشنهادهای اجرایی
معاونت فنی و عمران سازمان زیبا سازی شهر تهران	زیبای‌های بصری ساختمان‌ها و به تبع آن سازه‌های مجموعه‌ها حس خوبی را به شهروندان منتقل می‌کند و گاهی سبب شده تا مردم اظهار کنند که مسئولان به محلات آنها توجه بیشتری دارند.	زیبا سازی هر چه بهتر نمای مجموعه آبرای زیبا سازی محله.
معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن	فرایند نیازسنجی از طریق جمع‌آوری اطلاعات از شهروندان ذیربط و تحلیل آن‌ها، به شناسایی نیازهای افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها کمک قابل ملاحظه‌ای می‌کند که نتیجه آن از سویی رضایتمندی افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها از وضعیت موجود و از سویی دیگر صرفه‌جویی و تخصیص هرچه بهتر منابع و امکانات به مهم‌ترین نیازها و اولویت‌هاست.	توجه به نیازهای شهروندان و نظر سنجی از آنها در تمام مراحل اجرای پروژه.
معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن	به منظور بهره‌گیری از قابلیت پروژه در زمینه رضایت افراد و همسایگان مجاور، پیشنهاد می‌شود تا زمینه‌ای برای استفاده با تخفیف برنامه‌ها برای همسایگان فراهم شود.	ایجاد برنامه‌های با تخفیف برای همسایگان مجموعه سرای محله برای جلوگیری از نارضایتی آنها
معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن کانون زنان خانه دار موفق	منطقه ۸ از نظر فضاهای ورزشی، اجتماعی و فرهنگی استاندارد کاستی‌هایی دارد اما این مسأله در مورد زنان و دختران منطقه با شدت بیشتری صدق می‌کند. علاوه بر این، فرهنگ عمومی حاکم بر منطقه نیز از عوامل تشدیدکننده محرومیت زنان از فعالیت‌های اجتماعی است. که جا دارد توجه ویژه‌ای در سرای محله مدائن به این قشر شود.	در نظر گرفتن فرصت‌های ویژه برای بانوان در امر ورزشی، اجتماعی و فرهنگی.

<p>معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن</p>	<p>تمام برنامه ریزی های سرای محله باید با نظارت و خواست مردم صورت گیرد. تصمیم گیری های مدیریتی صادره از بالا، پروژه سرای محله و در نتیجه پروژه مدیریت محله را به محاق خواهد برد.</p>	<p>استفاده از خود شهروندان به عنوان ناظر برنامه های سرای محله.</p>
<p>معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن کانون جانبازان و معلولان</p>	<p>از آنجایی که جانبازان و معلولان نیاز به یک توجه ویژه در امور ورزشی و اجتماعی دارند لذا باید تدابیری برای استفاده راحت این گروه از برنامه های سرای محله اندیشیده شود و همچنین برنامه های مخصوص این قشر نیز برگزار شود.</p>	<p>توجه به نیازهای جانبازان و معلولان و ایجاد فرصت هایی برای آنان جهت تحقق عدالت شهری.</p>
<p>معاونت فنی و عمران منطقه</p>	<p>باید تمامی قسمت های سخت افزاری و نرم افزاری سرای محله به صورت استاندارد و امنیت بالا طراحی شده تا هرگونه پیامد و خطرات احتمالی از بین رود.</p>	<p>استفاده از استاندارد های لازم در طراحی قسمت های مختلف سرای محله</p>
<p>معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه معاونت فنی و عمران منطقه</p>	<p>از آنجایی که سرای محله کنونی مدائن دارای کمبود ها و مشکلات زیادی است جا دارد که در سریع ترین زمان ممکن جانمایی شده و از مشکلات احتمالی آینده جلوگیری شود.</p>	<p>تسریع در اجرای پروژه جهت عدم ایجاد مشکلات آینده</p>
<p>معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن</p>	<p>پیشنهاد می شود مسئولین و برنامه ریزان پروژه، تعامل خود را با شهروندان محلات اطراف پروژه و شورایارهای آنها را بیشتر نموده و مشارکت آنان را در کاستن اثرات منفی پروژه جلب نمایند. برای این منظور پیشنهاد می شود تا به طور دوره ای جلساتی با نمایندگان گروه های ذی نفع پروژه به ویژه اهالی محل، صاحبان املاک و سایر گروه های اجتماعی تشکیل دهند و با شنیدن نکات و نظرات آنان، با ارائه برنامه های مشارکتی با همکاری آنها در جهت کاهش اثرات پروژه اقدام نمایند.</p>	<p>جلب مشارکت هر چه بیشتر اهالی در جریان پروژه.</p>
<p>معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن</p>	<p>پیشنهاد می شود تا شهرداری اقدامات خود در زمینه اجرا و بهره برداری از پروژه را با همکاری سایر نهادهایی که به نوعی با پروژه در ارتباط هستند، هماهنگ کند. این همکاری های بین بخشی نه تنها می تواند در اجرای سریع تر پروژه مؤثر باشد بلکه می تواند، در جبران اثرات منفی پروژه نیز کمک نماید.</p>	<p>مشارکت نهادها و سازما نهایی مرتبط دیگر.</p>
<p>معاونت اجتماعی و فرهنگی منطقه مدیریت سرای محله مدائن</p>	<p>تا حد ممکن سعی شود، از مربیان کارآموده و حرفه ای در مجموعه استفاده شود تا شهروندان به صورت اصولی و استاندارد به فعالیت ها بپردازند.</p>	<p>استفاده از مربیان و کارشناسان کارآموده بعد از بهره برداری.</p>

- فهرست منابع

- سیف الدینی فرانک ، فرهنگ شهرسازی، نشر آبیژ، چاپ اول پائیز ۱۳۸۹.
- شکویی حسین ،جغرافیای اجتماعی شهرها، انتشارات جهاد دانشگاهی تهران ۱۳۶۵.
- معصومی سلمان ،توسعه محله ای در راستای پایداری کلانشهر تهران، انتشارات جامعه و فرهنگ ۱۳۸۹.
- جی برج، رابل (۱۳۸۹). راهنمای عملی ارزیابی تأثیرات اجتماعی. مترجمان. ترجمه محمدعلی رضانی، مرتضی قلیچ. تهران: نشر جامعه شناسان.
- چپ من، آفرینش محلات و مکان ها در محیط انسان ساخت، مترجمان: منوچهر طبیبیان و شهرزاد فریادی، نشر دانشگاه تهران.
- رضوانی، اصغر(۱۳۹۲). جغرافیا و صنعت توریسم، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- دو مازیه، ژوفر. (۱۳۸۵). «زمان فراغت از دیدگاه تاریخی و جامعه شناسانه»، ترجمه‌ی م آدینه، فرهنگ و زندگی، ش ۱۲.
- سعیدنیا، احمد (۱۳۸۱). کتاب سبز شهرداری. تهران: انتشارات سازمان شهرداری های کشور.
- شهرداری منطقه ۸، (۱۳۹۱). سند توسعه مطالعات و پژوهش های محلی محله مدائن.
- شرکت بین المللی پردازش اطلاعات نقش کلیک(۱۳۹۰). ارزیابی تأثیرات اجتماعی پروژه احداث سرای محله باغ صبا.
- صمدنژاد، یونس(۱۳۹۱). ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی سرای محله فدک در منطقه ۸ شهرداری تهران.
- فاضلی، محمد (۱۳۸۹). ارزیابی تأثیرات اجتماعی. شهرداری تهران. اداره ی کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- کوهستانی، حسینعلی و علی اصغر خلیل زاده (۱۳۷۸). پژوهشی در اوقات فراغت و راه‌های بهره‌وری از آن، مشهد، تیهو.
- لهسایی زاده، عبدالعلی(۱۳۸۳). جامعه شناسی توسعه، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- لینچ، کوین(۱۳۹۲). سیمای شهر. مترجم: منوچهر مزینی، نشر دانشگاه تهران.
- موسسه فرهنگی هنری میراث فردا (۱۳۹۰). ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی احداث سرای محله فروزش در منطقه ۱۱ شهرداری تهران.

- مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهرتهران (۱۳۷۹). شناخت مراکز ورزشی شهرتهران.
- مهندسین مشاور معماری و شهرسازی ویستا، (۱۳۸۷). طرح برنامه ی پنج ساله ی شهرداری منطقه ی هشت. تهران.
- منصوری، فردین (۱۳۹۴). ارزیابی تاثیرات اجتماعی و فرهنگی توسعه و تجهیز مجموعه ورزشی آزادگان در منطقه ۸ تهران، دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی منطقه ۸ تهران.

- Coates. D (2007), "Stadiums and Arenas: Economic Development or Economic Redistribution?", *Contemporary Economic Policy*, Vol. 25, Issue. 4, pp 565-577.

- Jones. C (2002), "Public cost for Private gain? Recent and proposed national stadium developments in the UK, and commonalities with North America", *Royal Geographical Society (with the Institute of British Geographers)*, Vol. 34, No. 2, pp. 160-170.

- Yuen. B (2008), "Sport and urban development in Singapore", *Cities*, Vol. 25, Issue. 1, pp. 29-